

Padasjoen ilmastosuunnitelma

2025 - 2029

**Jokainen voi
tehdä jotain,
mutta
kenenkään ei
tarvitse tehdä
kaikkea**

**Yhdessä vaikutamme
enemmän**

PADASJOKI

Padasjoen ilmastosuunnitelma 2025-2029

Aluksi

Alkusanat
Padasjoki lukuina
Keskeiset käsitteet

Nykytila ja tavoite

Ilmastotyön verkostot
Padasjoen päästötavoite, päästökehitys ja päästöjen
jakauma
Arvioitu päästökehitys
Kulutusperusteiset päästöt
Ilmastosuunnitelman valmistelu

Toimenpiteet ja seuranta

1. Ilmastojohtaminen
 2. Energia ja kulutus
 3. Kestävä liikkuminen
 4. Kestävä ruokajärjestelmä
 5. Luonto ja maankäyttö
 6. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
 7. Viestintä ja ympäristökasvatus
- Suunnitelman seuranta

Alkusanat

Suomen kansallisena tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää päästövähennyksiä sekä hiilinielujen vahvistamista. Kunnat ovat merkittävässä roolissa ilmastotavoitteen saavuttamisessa, sillä ne voivat tukea asukkaita elämään kestävämmiin ja voimaan paremmin.

Padasjoen ilmastosuunnitelma toimii kunnan tekemän kestävyystyön pohjana tulevina vuosina. Sen avulla kunnan ilmastotyö on määrätietoisempaa ja avoimempaa. Ilmastosuunnitelmassa on huomioitu ilmastomuutoksen ohessa muitakin kestävyysteemoja, kuten luonnon monimuotoisuuden turvaaminen sekä kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen.

Padasjoen kunta on liittynyt hiilineutraalien kuntien Hinku-verkostoon vuonna 2008. Päijät-Häme on lisäksi Hinku- maakunta. Verkostoon kuuluvien kuntien ja maakuntien tavoitteena on 80 prosentin päästövähennys vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. Padasjoki on myös sitoutunut vuosien 2017-2025 kunta-alan energiatehokkuussopimukseen (KETS).

Padasjoen ilmastosuunnitelma on koottu vuosien 2023-2024 aikana. Suunnitelman laatimiseen on saatu ympäristöministeriön myöntämä valtionavustus. Valmistelutyössä osallistettiin laajasti Padasjoen kunnan henkilöstöä, päättäjiä, kuntalaisia ja alueen muita toimijoita. Ilmastosuunnitelma koottiin yhteistyössä kuuden muun Päijät-Hämeen kunnan – Asikkalan, Hartolan, Hollolan, Iitin, Kärkölan ja Sysmän – kanssa. Suunnitelman valmistelua koordinoi Päijät-Hämeen liitto.

Padasjoki lukuina

Asukkaat (2023)

2 726 hlö Alle 15-vuotiaita 9,1 % 15-64-vuotiaita 47,9 % Yli 64-vuotiaita 42,9 %	Asuntokuntia 1 463 kpl	Vapaa-ajan asuntoja 2 778 kpl	Alueella olevat työpaikat (2022) 712 kpl
--	----------------------------------	--	---

Pinta-ala

Kokonaispinta-ala **730 km²**
Taajama-aste (2022) **49,8 %**

Maankäyttö

Vesistöt Yli 1ha kokoiset järvet 206 kpl Pinta-ala yhteensä 207 km² 28 % kokonaispinta-alasta	Metsätalousmaa 450 km² 62 % kokonaispinta-alasta (metsä-, kitu- ja joutomaa)	Maatalousmaa (2023) Viljelyala 23 km² Tiloja 56 kpl (maatalouskäytössä oleva)
---	---	--

Keskeiset käsitteet

Kasvihuonekaasu

Kasvihuonekaasut toimivat ikään kuin kasvihuoneen lasikatto. Kaasut päästävät auringon säteilyn läpi maapallolle, mutta estävät maasta tulevan lämpösäteilyn pakenemisen avaruuteen.

Ilmastomuutos

Ihmistoiminnan seurauksena kasvihuonekaasut ovat lisääntyneet ilmakehässä. Tämä johtaa maapallon keskilämpötilan nousuun, mikä vaikuttaa mm. sääolosuhteisiin, merenpinnan tasoon ja ekosysteemeihin.

HINKU-verkosto

Pääasiassa kunnille suunnattu, vuonna 2008 perustettu ilmastomuutoksen hillinnän edelläkävijöiden verkosto. Verkostoon liittyneet kunnat ja maakunnat tavoittelevat hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä.

Energiatehokkuussopimus (KETS)

Vapaaehtoinen sopimus, jolla on merkittävä rooli Suomen energiatehokkuusdirektiivin tavoitteiden saavuttamisessa. Sopimukseen voi liittyä kunnat ja yritykset sekä kiinteistö- ja vuokratalonyhtiöt.

CO₂e

Hiilidioksidiekvivalentti, jossa hiilidioksidin lisäksi on otettu huomioon myös muiden kasvihuonepäästöjen ilmastoa lämmittävä vaikutus.

Päästökerroin

Päästökerroin kuvaa yhden yksikön aiheuttamaa kasvihuonekaasujen päästömäärää. Esimerkiksi sähköntuotannossa päästökerroin voidaan ilmoittaa grammoina hiilidioksidiekvivalenttia tuotettua kilowattituntia kohden (gCO₂e/kWh).

Päästökuilu

Ero nykyisillä toimenpiteillä saavutettavan päästövähennyksen sekä tavoitteen välillä.

Perusskenaario

Oletettujen olemassa olevien politiikkatoimien sekä muiden tiedossa olevien kansallisella tasolla päätettyjen toimien vaikutus alueen päästökehitykseen tulevina vuosina.

Ilmastotyön nykytila, päästökehitys ja tavoite

Padasjoen ilmastosuunnitelma

Ilmastotyön verkostoja

Päijät-Hämeen ilmastotyöryhmä

Päijät-Hämeen ilmastotyöryhmä kokoaa alueen keskeiset toimijat, kuten kunnat, korkeakoulut ja energiayhtiöt yhteisen pöydän ääreen suunnittelemaan ja toteuttamaan ilmastotoimenpiteitä.

Padasjoen kunta on mukana alueellisessa ilmastotyöryhmässä ja osallistuu aktiivisesti kokoontumisiin, joita järjestetään neljä kertaa vuodessa.

Hinku-verkosto

Padasjoen kunta kuuluu hiilineutraalien kuntien ja maakuntien Hinku-verkostoon. Verkostossa mukana olevat kunnat ja maakunnat kuuluvat ilmastonmuutoksen hillinnän edelläkävijöihin ja ovat sitoutuneet tavoittelemaan 80 % päästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

Hinku-verkostoon kuuluminen edellyttää Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen sopimista.

Kuntien energiatehokkuussopimus (KETS)

Vapaaehtoiset energiatehokkuussopimukset ovat valtion ja toimialojen yhdessä valitsema keino täyttää Suomelle asetetut kansainväliset energiatehokkuusvelvoitteet. Sopimusten energiatehokkuustavoitteisiin on sitoutunut Suomessa yli 700 yritystä sekä yli 150 kuntaa ja kuntayhtymää.

Padasjoki on mukana kunta-alan energiatehokkuussopimuksessa, mistä oli ilmastosuunnitelman valmistelun aikaan voimassa vuosien 2017-2025 energiatehokkuussopimus.

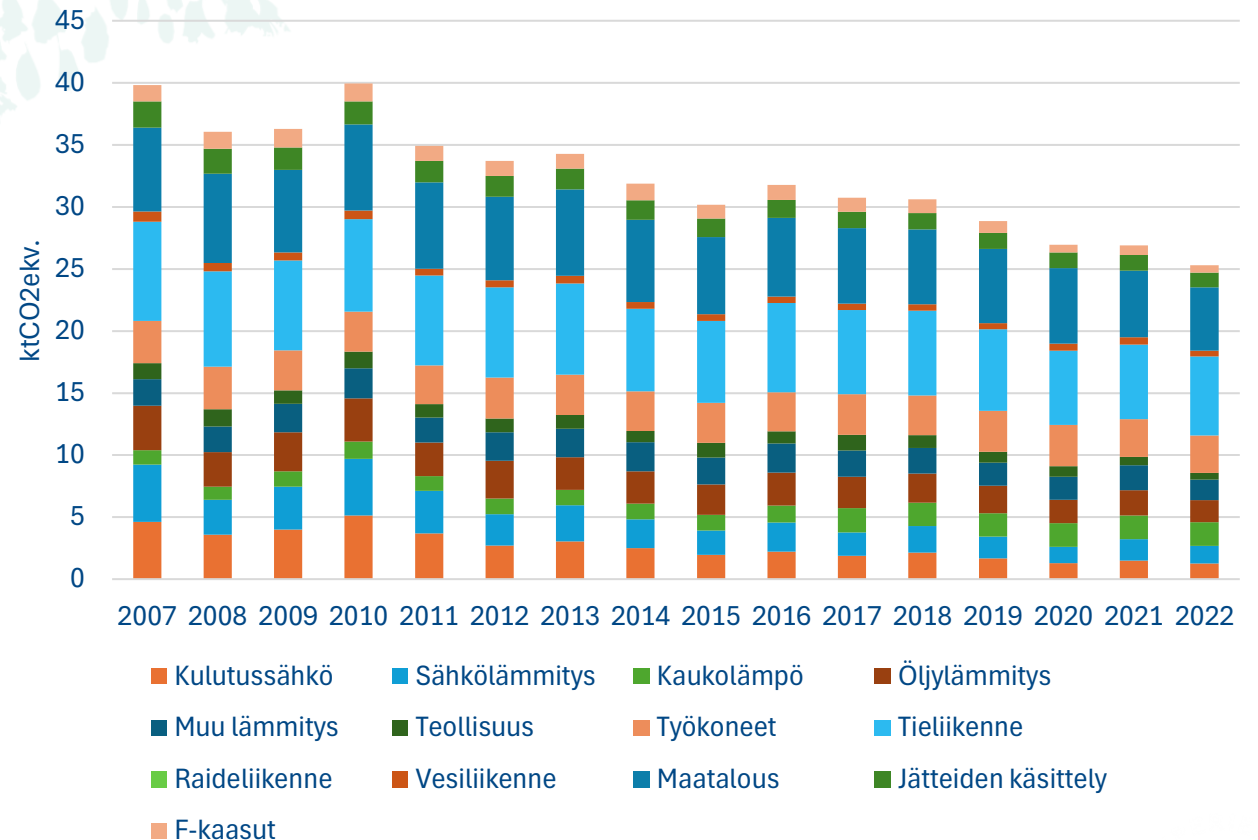
Padasjoen kunta raportoi vuosittain omasta energiankäytöstään sekä toteutetuista energiatehokkuustoimista sopimuksen mukaisesti. KETS:n etenemistä seurataan sisäisissä työryhmissä.

Sopimustoiminta tarjoaa kunnalle hyvän pohjan oman energiankulutuksen hallinnalle, sekä parempia avustuksia energiatehokkuushankkeisiin.

Padasjoen päästötavoite- ja kehitys vuosina 2007-2022

Padasjoki on sitoutunut Hinku-tavoitteeseen eli vähentämään 80 % alueen kasvihuonekaasupäästöistä vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

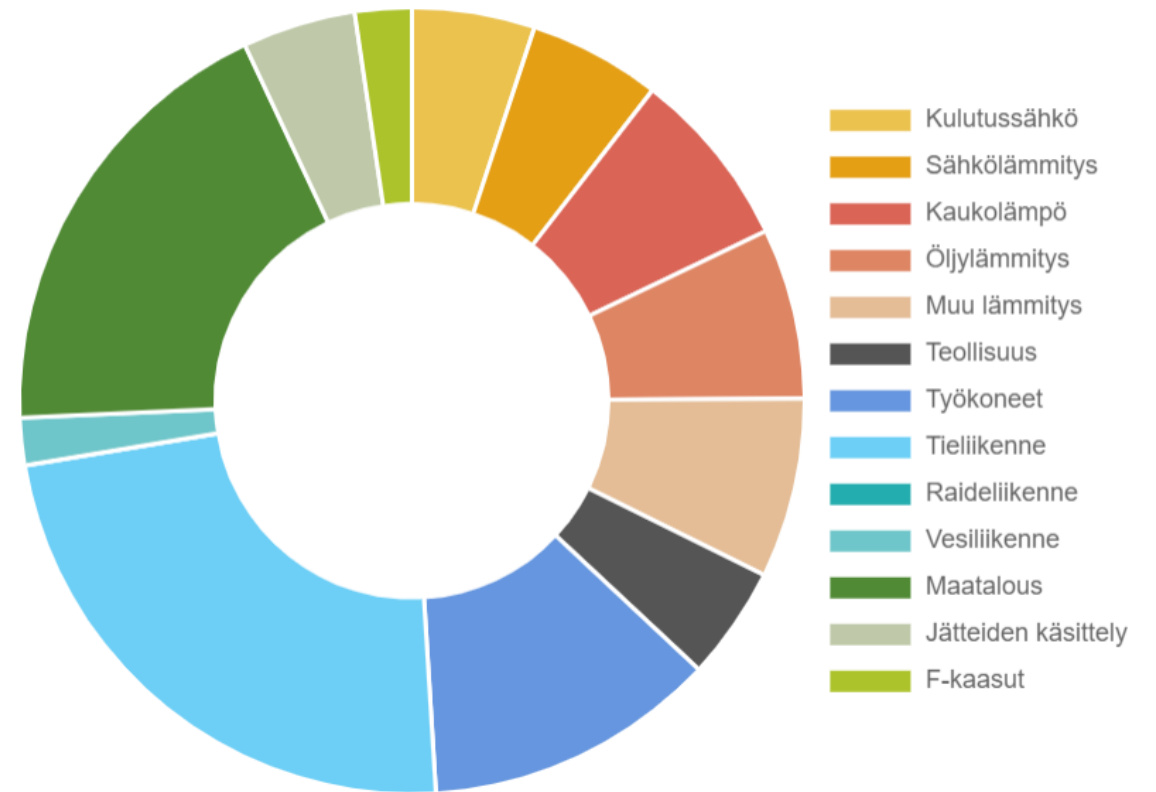
Padasjoen kunnan kokonaispäästöt ovat vähentyneet 36 % vertailuvuoden 2007 tasosta vuoteen 2022 mennessä Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) laskennan mukaan. Asukaskohtaiset päästöt vähenivät samassa ajassa 18 %.

Padasjoen päästöjakauma vuonna 2022

Padasjoen alueperusteisen kasvihuonekaasujen päästölaskennan perusteella kunnan alueen päästöt jakautuivat vuonna 2022 seuraavasti:

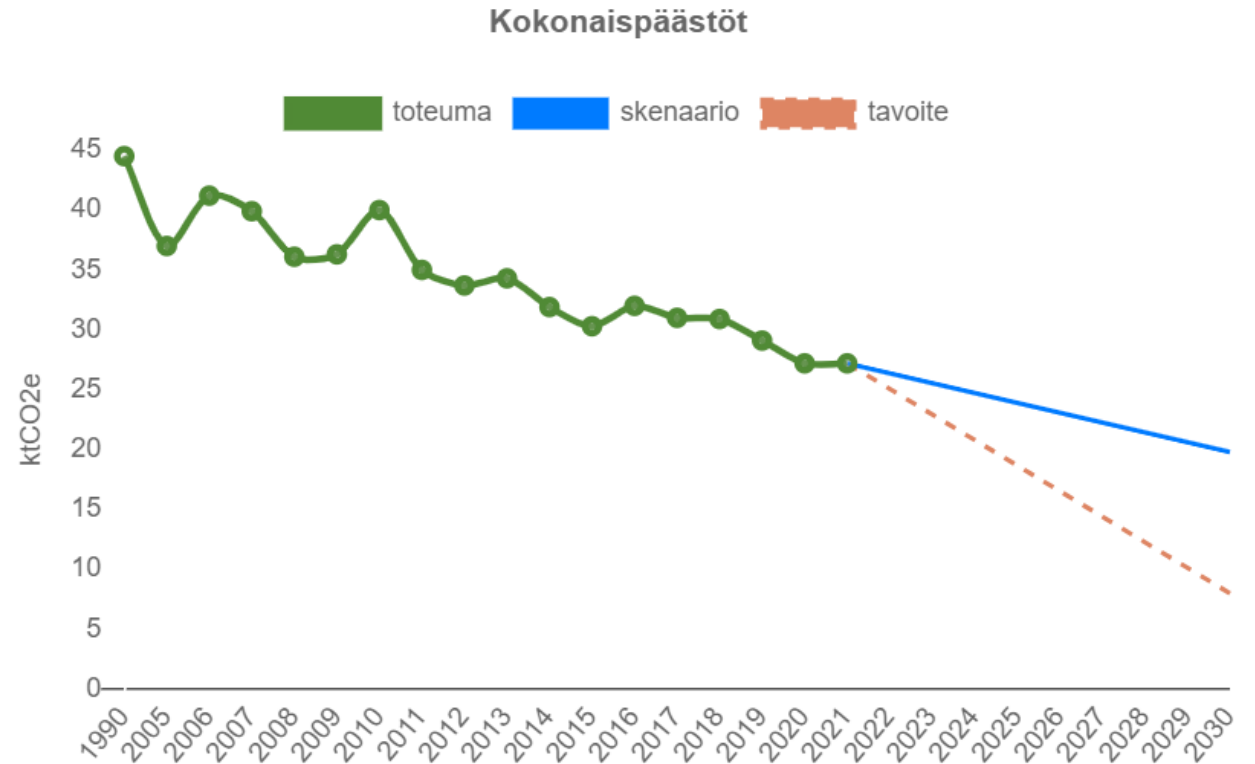
23 % tieliikenteestä,
19 % maataloudesta,
12 % työkoneista,
5 % jätteiden käsittelystä,
5 % teollisuudesta,
33 % sähkön- ja lämmönkulutuksesta.

Arvioitu päästökehitys

SYKEN päästöskenaariotyökalun perusarvion mukaan Padasjoen päästöt vähenevät vuoteen 2030 mennessä noin 50 % vuoden 2007 tasosta. Perusskenaario on luotu olemassa olevien politiikkatoimien ja muiden kansallisella tasolla päätettyjen toimien perusteella. Matkaa 80 % päästövähennystavoitteeseen (8 ktCO₂e) jää vielä 12 ktCO₂e.

Ilmastosuunnitelmaan on koottu toimenpiteet, joilla saadaan lisättyä kunnan päästövähennyksiä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuitenkin myös valtion, yritysten ja asukkaiden lisätoimia.

Lähde: SYKE – Kuntien khk-päästöjen skenaariotyökalu

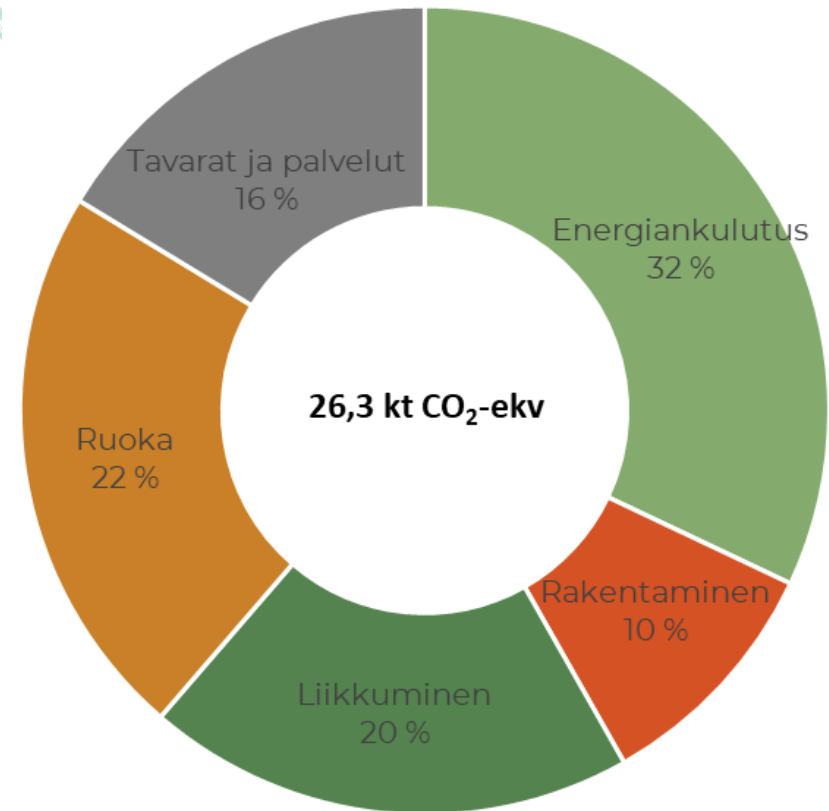
Kulutusperusteiset kasvihuonepäästöt

SYKE:n alueellisen päästölaskennan lisäksi ilmastosuunnitelmiin on tilattu kulutusperäinen päästölaskenta. Laskennan avulla saadaan tietoa kuluttamisen, kuten ruuan ja kulutustavaroiden tuotannon ja valmistuksen tai ulkomaanmatkojen päästöistä. Kulutusperusteisella päästölaskennalla pyritään arvioimaan kaikki kuntalaisten kulutuksesta aiheutuvat päästöt, huolimatta siitä, missä kulutettu hyödyke on tuotettu.

Kulutuksesta aiheutuvat päästöt on jaettu viidelle sektorille:

- Energiankulutus
- Rakentaminen
- Liikkuminen
- Ruoka
- Tavarat ja palvelut.

Padasjoen kulutusperusteiset päästöt on laskettu vuodelta 2022. Laskentaa voidaan hyödyntää jatkossa ilmastotoimien ja viestinnän kohdentamisessa.

Kulutuksen kasvihuonekaasupäästöt Padasjoella sektoreittain vuonna 2022. Rakentamisen hiilikädenjälkivaikutus ei näy kuvassa.

Ilmasto- suunnitelman valmistelu

Ilmastosuunnitelman valmistelussa kuultiin laajasti Padasjoen kunnan henkilöstöä, kuntapäättäjiä sekä asukkaita ja vapaa-ajan asukkaita. Ilmastosuunnitelman valmistelusta tiedotettiin monissa kanavissa valmistelun aikana.

Ilmastosuunnitelmakuntien edustajista koostunut ohjausryhmä kokoontui kuukausittain suunnitelman valmistelun aikana vuosina 2023-2025.

Oheisessa taulukossa näkyy pääpiirteittäin Padasjoen ilmastosuunnitelman valmisteluprosessin toimet.

Kunnanhallitus nimesi myös ilmastosuunnitelmatyöryhmän valmistelemaan kunnan ilmastosuunnitelmaa.

Toteutus/tilaisuus	Ajankohta
Tiedote ilmastosuunnitelmien valmistelusta	Lokakuu 2023
Kysely henkilöstölle	Lokakuu 2023
Tiedote henkilöstökyselystä	Marraskuu 2023
Esittely kunnan johtoryhmälle	14.12.2023
Kysely valtuutetuille	Marras-joulukuu 2023
Tiedote ilmastosuunnitelmien etenemisestä	Helmikuu 2024
Salpauksen järjestämä tapahtuma yläkoululla	21.2.2024
Kysely yhdistyksille	12.3.-1.4.2024
Päijät-Hämeen ilmastokokous	22.5.2024
Työpaja ilmastosuunnitelmatyöryhmälle	23.5.2024
Asukas- /vapaa-ajanasukaskysely	25.6.-2.8.2024
Tiedote ilmastosuunnitelman etenemisestä ja asukaskyselyn tuloksista	Syyskuu 2024
Ilmastosuunnitelman kommentointi Ilmastovahdissa	Syys-lokakuu 2024
Kuudesluokkalaisten työpaja	18.11.2024
Ilmastosuunnitelman läpikäynti laajennetussa johtoryhmässä	11.11.2024
Rakennus- ja ympäristölautakunnan kokous	21.11.2024
Käsittely kunnanhallituksessa	2.12.2024
Hyväksyntä valtuustossa	9.12.2024

Toimenpiteet

Padasjoen ilmastosuunnitelma

Ilmastosuunnitelman rakenne

Ilmastosuunnitelman toimenpiteet on koottu seuraavien teemojen alle:

1. Ilmastojohtaminen
2. Energia ja kulutus
3. Kestävä liikkuminen
4. Kestävä ruokajärjestelmä
5. Luonto ja maankäyttö
6. Ilmastonmuutokseen sopeutuminen
7. Viestintä ja ympäristökasvatus

Teemakohtaiset toimenpiteet esitellään taulukoissa, joihin on kirjattu myös vastuutahot sekä suunnitellut toteutusaikataulut. Suunnitelman liitteenä on tarkemmat kuvaukset toimenpiteistä.

Ilmastosuunnitelman päätöksenteon tueksi tilattiin selvitys toimenpiteiden kustannuksista ja hyödyistä. Teemojen yhteydessä on Sitowisen tuottama kooste vaikutuksista. Koko selvitys on suunnitelman liitteenä.

Ilmastojohtaminen

Ilmastojohtaminen luo pohjaa määrätietoiselle ja järkevälle ilmastotyölle.

Ilmastojohtamiseen kuuluvat organisaation toimintatavat ja ilmastotyötä ohjaavat työkalut kuten kunnan ilmastosuunnitelma.

Ilmastotavoitteiden saavuttaminen vaatii pitkäjänteistä johtamista kuntaorganisaatiossa. Hyvällä ilmastojohtamisella kunta voi saavuttaa päästövähennysten lisäksi muitakin etuja kuten kustannussäästöjä, kilpailuetua ja vetovoimaa. Jotta ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa, tulee ne kytkeä kunnan strategiaan ja johtamisjärjestelmään.

Ilmastojohtajuus on myös kykyä innostaa muita toimijoita mukaan päästöjen vähentämiseen. Kunta ei voi yksin saavuttaa ilmastotavoitteita, mutta voi toimia esimerkkinä sekä kannustaa asukkaita, yrityksiä ja muita toimijoita tekemään oman osansa.

Teematason arviointi

ILMASTOJOHTAMINEN

Kustannukset

- Ilmastojohtamisen teemojen edistäminen vaatii ilmastoasiantuntijuutta
 - Kustannukset uuden/uusien henkilöiden palkkaamisesta
 - Henkilöstön kouluttaminen
- Kaikkien ilmastosuunnitelman toimenpiteiden jalkauttaminen vaatii myös muulta henkilöstöltä ilmasto-osaamista, aikaa ja perehtymistä
 - Nykyisen henkilöstön kouluttaminen

Hyödyt

- Ilmastojohtamisen toimenpiteet luovat pohjan ja edellytykset koko ilmastosuunnitelman toteuttamiselle ja siksi siihen tulee panostaa
- Selkeä työnjako ja vastuiden nimeäminen edesauttaa kaikkien toimenpiteiden toteuttamista. Osaamisen kehittämisellä (mm. koulutukset, tilaisuudet) parannetaan mahdollisuuksia onnistua
- Jakamalla vastuuta ympäri kuntaorganisaatiota, voidaan ilmastotyötä tehdä resurssitehokkaasti tunnistaen synergioita muuhun tekemiseen ja niitä hyödyntäen

Ilmastojohtamisen toimenpiteet

Nimi	Vastuutaho	Aikataulu
Ilmastotavoitteiden lisääminen kunnan strategiaan	Kunnanvaltuusto	2028
Ilmastosuunnitelman säännöllinen seuranta, päivittäminen ja raportointi	Laajennettu johtoryhmä + Ympäristösihteeri	Jatkuva
Ilmastotyön vastuiden lisääminen tehtäväkuvauksiin	Johtoryhmä	Jatkuva
Ilmastosuunnitelman perehdytys uudelle valtuustolle		2025
Asiantuntijoiden hyödyntäminen kunnan johtoryhmässä ja päätöksenteossa	Johtoryhmä	Jatkuva
Ympäristö- ja ilmasto vaikutusten huomiointi päätöksenteossa ja hankkeissa	Johtoryhmä	Jatkuva
Ympäristö- ja ilmasto vaikutusten huomiointi hankinnoissa	Tekninen toimi	Jatkuva
Ympäristö- ja ilmastoasiat tilaisuuksissa ja tapahtumissa	Ympäristötoimi	Jatkuva
Ympäristönäkökulmien huomioiminen yhdistysten avustuksissa	Sivistystoimi ja kunnanhallitus	2025
Yhdistysten kuuleminen päätöksenteossa	Ympäristötoimi	Jatkuva

Energia ja kulutus

Energiatehokkuus ja uusiutuvan energian lisääminen vähentävät päästöjä ja kannattavat taloudellisesti.

Energiasektorin päästöjen vähentäminen on keskeistä ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Energiankulutuksen vähentäminen ja energiatehokkuuden lisääminen ovat ensisijaisia toimenpiteitä, joilla saavutetaan myös kustannussäästöjä.

Energiatehokkuus ja kiertotalouden periaatteet on tärkeä huomioida niin hankinnoissa kuin uudis- ja korjausrakentamisessakin.

Teematason arviointi

ENERGIA JA KULUTUS

Kustannukset

- Olemassa olevien kiinteistöjen energiatehokkuustoimet voivat olla huomattavan kalliita ja vaatia isoja investointeja (esim. lämmöneritys, ikkunoiden/ovien uusiminen, ilmanvaihdon tehostaminen, valaistus, älykkäät hallintajärjestelmät, uusiutuvan energian ratkaisut)
- Energiatehokkaat laitteet voivat olla hankintahinnaltaan hieman kalliimpia
- Kotitalouksille myönnettävän energiatoimien kannustimen kustannukset (esim. alennus, tukiseteli)
- Tilojen käyttöasteen nouseminen voi johtaa ylläpitokustannusten kasvuun (esim. suurempi energiankulutus, tilojen kuluminen/lisääntynyt huolto, vahtimestaripalvelut)

Hyödyt

- Energiatehokkuuden investoinnit maksavat itsensä käytännössä aina takaisin, kun käytönaikainen kulutus (lämpö, sähkö, vesi, jätteet) vähenevät
- Energiatehokkaat laitteet säästävät rahaa pitkällä aikavälillä
- Kiinteistöjen energia- ja ympäristötoimet parantavat viihtyvyyttä ja ohjaavat myös tilojen käyttäjiä/asukkaita ympäristövastuulliseen toimintaan
- Kuntalaisten kannustaminen ja mukaan saaminen on edellytys ilmastotavoitteiden saavuttamiselle. Hyvät kannustimet saavat muutosta aikaan
- Tilojen käyttöastetta nostamalla joistain tiloista voidaan mahdollisesti luopua
- Tilojen avaaminen kuntalaisille/yhteisöille mahdollistaa uuden harrastustoiminnan ja lisää yhteisöllisyyttä
- Kiertotalous vähentää tarvetta ostaa uutta
- Saatavilla avustuksia ja tukia (kuten energiatuet, öljy- tai maakaasulämmityksestä luopumisen tuet, kotitalousvähennys)

Energian ja kulutuksen toimenpiteet

Nimi	Vastuutaho	Aikataulu
Kuntien energiatehokkuussopimuksen toteutus ja seuranta	Tekninen toimi	Jatkuva
Kunnan kestävä uudisrakentaminen	Tekninen toimi	Jatkuva
Tilojen käyttöasteen nostaminen	Tekninen toimi	Jatkuva
Uusiutuvan sähkön hankinta kunnan kiinteistöihin	Tekninen toimi	Jatkuva
Energianeuvonta ja kestävän rakentamisen ohjeistus	Tekninen toimi	Jatkuva
Energiaa säästävien laitteiden hankinta ja sähköistäminen	Tekninen toimi	Jatkuva
Kestävien digitaalisten ratkaisuiden käyttöönotto ja kehittäminen	Tekninen toimi + Hallinto	Jatkuva
Ruoka- ja siivouspalveluiden ilmastotoimet	Ruoka- ja siivouspalveluista vastaava	2025, jatkuva
Kunnan irtaimiston ja materiaalien uudelleenkäytön tehostaminen	Tekninen toimi	Jatkuva
Aurinkosähköjärjestelmät kunnan kiinteistöihin	Tekninen toimi	Jatkuva
Kannustin kotitalouksien energiatoimien edistämiseksi	Ympäristötoimi	2025-2026
Korjaus-, lainaus- ja vuokrauspalveluiden edistäminen	Ympäristötoimi + kirjasto	2025 ->
Kunnan vuokratalojen energia- ja ympäristötoimet	Hallinto, Padasjoen asuintalot Oy	2026, jatkuva
Jätteiden määrän vähentäminen ja kierrätyksen tehostaminen	Kaikki toimialat	Jatkuva
Lajittelun tehostaminen kunnan kiinteistöissä	Kaikki toimialat	Jatkuva

Kestävä liikkuminen

Kestävä liikkuminen, eli kävely, pyöräliikenteen ja joukkoliikenteen käyttö lisää sekä terveyttä ja hyvinvointia että ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Liikenne aiheuttaa Päijät-Hämeessä noin kolmasosan ilmastopäästöistä, eikä päästöjä ole saatu merkittävästi vähennettyä.

Kuntien toimet ovat ratkaisevassa roolissa kulkutapamuutoksen aikaansaamisessa. Liikenteen sähköistyminen vähentää tulevaisuudessa päästöjä, mutta ei ratkaise esimerkiksi liikkumattomuuteen liittyviä terveyshaasteita. Jo pienikin arkiliikunta vaikuttaa positiivisesti terveyteen ja hyvinvointiin.

Teematason arviointi

KESTÄVÄ LIIKKUMINEN

Kustannukset

- Investoinnit pyöräilyinfrastruktuurin kehittämiseen ja ylläpitoon
- Kestäviin kulkumuotoihin kannustavien toimenpiteiden investoinnit (esim. turvalliset pyöräkatokset, sähköautojen latausinfra, sosiaalitalat työpaikoilla)
- Yhteiskäyttöauton ja kuntapyörien vaatimat investoinnit
- Etätyötilojen ylläpito
- Huomattava osuus kustannuksista aiheutuu henkilöresursseista (erityisesti ajankäyttö ja perehtyminen, osaamisen kehittäminen)

Hyödyt

- Kävelystä ja pyöräilystä terveyshyötyjä, mikä voi vähentää terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen tarvetta
- Kävelijöiden ja pyöräilijöiden turvallisuus paranee ja onnettomuudet vähenee (erilliset pyörätiet/-kaistat, paremmin hoidetut väylät, parempi valaistus)
- Työsuhdepolkupyörät työnantajalle jopa ilmaisia ja kannustavat henkilöstöä pyöräilemään ja toimimaan esimerkkinä kunnassa
- Tehostamalla kuljetuksia voidaan saavuttaa ajallisia ja rahallisia hyötyjä
- Hankintakriteerit ohjaavat ja kannustavat markkinoita kehittämään tuotteita ja palveluja ilmastoviisaampaan suuntaan

Kestävän liikunnan toimenpiteet

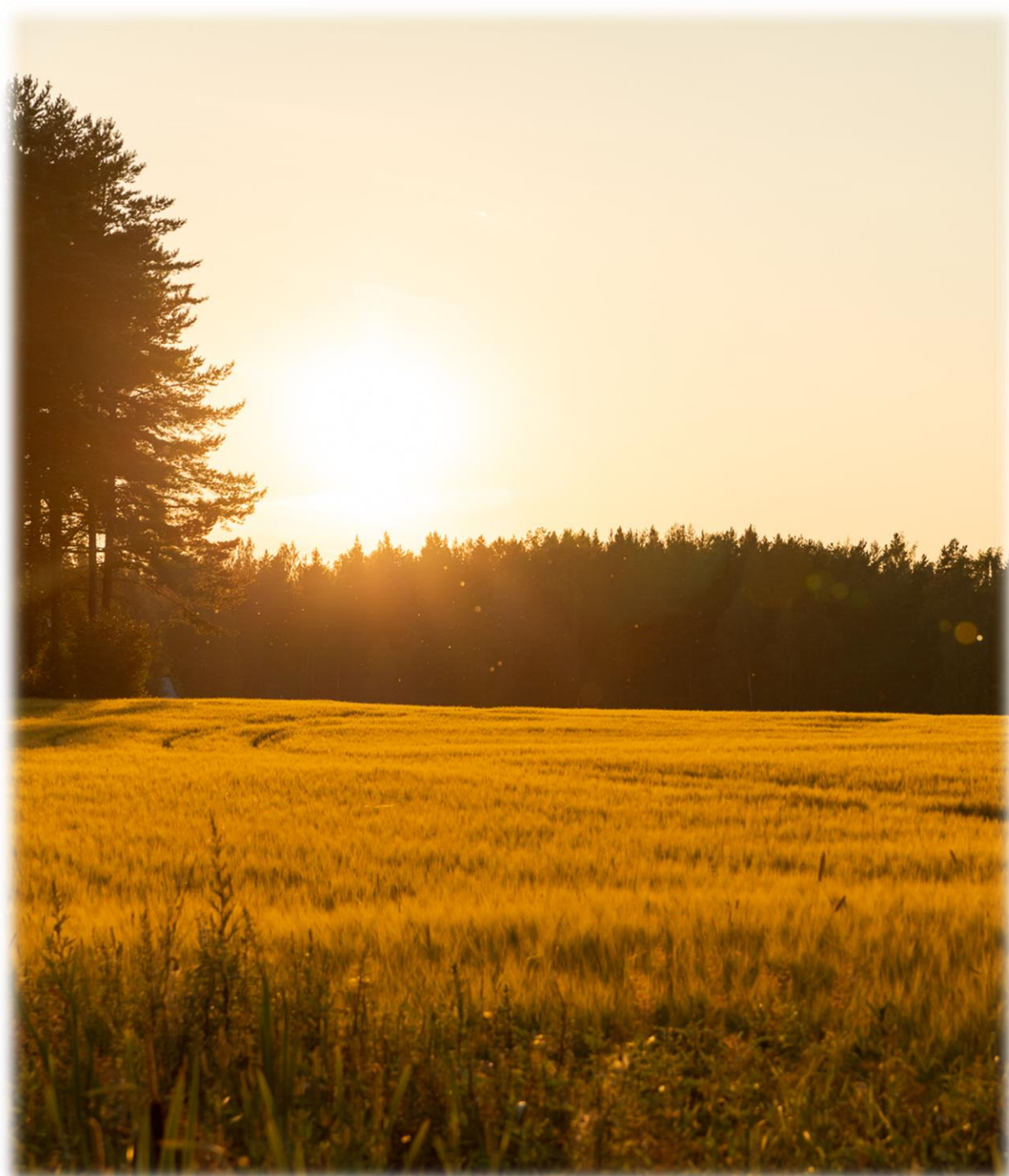
Nimi	Vastuutaho	Aikataulu
Kestävään liikkumiseen motivoivat kampanjat ja viestintä	Ympäristötoimi	Jatkuva
Pyöräpysäköinnin ja -reitistöjen kehittäminen	Tekninen toimi ja hyvinvointipalvelut	Jatkuva
Kestävän liikkumisen kokeiluiden toteuttaminen v. 2025	Ympäristötoimi ja hallinto	2025 / 2026
Kunnan henkilöstön kannustaminen kestävään liikkumiseen	Hallinto	Jatkuva
Työsuhdepolkupyörien käyttöönotto	Hallinto / yhteistoimintatyöryhmä	2026
Kuntapyörien hyödyntäminen	Ympäristötoimi	2026 ->
Yhteiskäyttöautojen käytön seuranta ja tehostaminen	Tekninen toimi	2025
Etätyömahdollisuuksien edistäminen	Hallinto	Jatkuva
Sähköautojen latauspisteiden lisääminen	Tekninen toimi	2025 – 2026
Paikallisten palveluiden tukeminen ja edistäminen	Kaikki toimialat	Jatkuva
Lähi- ja luontomatkailun edistäminen	Matkailu-, tekninen toimi ja hyvinvointipalvelut	Jatkuva

Kestävä ruokajärjestelmä

Kestävässä ruokajärjestelmässä tuotettu ruoka edistää terveyttä. Ruuantuotanto ja -kulutus tapahtuu luonnonvaroja säästäen ja luonnon kantokyvyn rajoissa.

Sitran määritelmän mukaan ruokajärjestelmän kestävyys siirtymään kuuluu neljä tavoitetta, jotka onnistuessaan luovat mahdollisuuden viidennelle:

1. Kestävä maatalous sopeutuu luonnon kantokyvyn rajoihin
2. Kannattava maatalous mahdollistaa kestävä ruokajärjestelmän
3. Suomalaiset syövät kestävästi
4. Ruokajärjestelmä luo paikallista osallisuutta ja hyvinvointia
5. Suomalaista ruokaa viedään maailmalle laadulla ja ekologisuudella

Teematason arviointi

KESTÄVÄ RUOKAJÄRJESTELMÄ

Kustannukset

- Kustannukset syntyvät pääasiassa henkilöresursseista
 - Osaamisen kehittäminen (mm. hankinnat, reseptiikka)
 - Reseptiikan kehittäminen (ruoan maittavuus, hävikin vähentäminen)
 - Läheltä saatavien raaka-aineiden selvittäminen
 - Kampanjat ja kannustus, yhteistyöverkoston ylläpito
- Investoinnit paikallisviljelyyn (palstat, puut, pensaat), niiden ylläpitokustannukset ja hoito

Hyödyt

- Kuntalaisten terveellisen ruokavalion tukeminen (ymmärrys, osaaminen, valikoima)
- Lasten ja nuorten ympäristökasvatus ja ruokajärjestelmästä oppiminen
- Paikalliselinkeinojen tukeminen, huoltovarmuuden parantaminen
- Sosiaalinen yhteisöllisyys (palstaviljely, yhteisölliset lähiruokamahdollisuudet) ja hyvinvointi
- Tunnetaan raaka-aineiden alkuperä; vähentää turvallisuusriskejä, ei tueta epäeettistä toimintaa
- Paikallisia ympäristöhyötyjä; esim. pienempi hiilijalanjälki, vähentää rehevöitymistä, sitoo typpeä. Lisäksi parantaa pölyttäjien elinympäristöjä

Kestävän ruokajärjestelmän toimenpiteet

Nimi	Vastuutaho	Aikataulu
Kestäviin ruokavalintoihin kannustaminen kouluissa ja päiväkodeissa	Sivistystoimi	Jatkuva
Kestävät valinnat kunnan ruokapalveluissa	Ruoka- ja siivouspalveluista vastaava	2025
Ruokahävikin vähentäminen	Ruokapalvelut	Jatkuva
Lähiruuan tarjonnan parantaminen	Ruokapalvelut	2026
Kestävän ruuantuotannon edistäminen	Ruokapalvelut	2026
Yhteisölliset hedelmäpuut ja marjapensaat	Tekninen toimi	2026
Palstaviljelyn mahdollisuuksien selvittäminen kunnassa	Tekninen toimi	2026 / 2027
Kalastukseen kannustaminen	Ympäristötoimi	Teemavuosittain
Järvikalan käytön edistäminen	Ruokapalvelut	Jatkuva

Luonto ja maankäyttö

Luonnon monimuotoisuudella tarkoitetaan kaiken elollisen luonnon moninaisuutta ja runsautta. Monimuotoisuutta voidaankin edistää niin rakennetuilla alueilla, metsissä kuin esimerkiksi perinneympäristöissä.

Kunta voi vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen etenkin yhdyskuntarakenteen ratkaisulla, kaavoituksella, toimilla kunnan omistamissa metsissä sekä ohjeistuksella ja viestinnällä.

Metsät ja luonto ovat teema, joka on noussut tärkeänä esiin niin kuntien henkilöstölle, asukkaille kuin päättäjillekin tehdyissä kyselyissä.

Ilmastonmuutoksen edetessä ja vaikuttaessa luontoon, on entistäkin tärkeämpää, että kunta ottaa aktiivisen roolin myös monimuotoisuuden turvaamisessa.

Teematason arviointi

LUONTO JA MAANKÄYTTÖ

Kustannukset

- Uusien ilmastomyönteisten toimintatapojen vaatimat selvitykset (kaavoitus, metsien käyttö, luontokohteet, ennallistaminen) ja toteutus
- Viheralueiden muutokset ja ylläpito
- Toimenpiteet vaativat henkilöresursseja toteutuakseen
 - Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja kuntalaisten osaamisen kehittäminen
 - Toimintatapojen kehittäminen ja muuttaminen (uusien suunnitelmien laatiminen, ympäristönäkökulmien huomioiminen aiempaa laajemmin, seurannan lisääminen)
 - Tarvittavan ulkopuolisen asiantuntija-avun kustannukset

Hyödyt

- Tiiviimpi yhdyskuntarakenne mahdollistaa kestävän liikkumisen ja sitä kautta saavutetaan terveyshyötyjä
- Monimuotoisemmat viheralueet ja metsät edistävät kuntalaisten hyvinvointia ja matkailun edellytyksiä
- Viheralueiden hallittu hoitamattomuus voi tuottaa jopa säästöä ylläpitotarpeen vähentyessä
- Selvittämällä laajemmin ilmastovaikutuksia ja ympäristön tilaa, voidaan tunnistaa riskejä ja varautua niihin ajoissa

Luonnon ja maankäytön toimenpiteet

Nimi	Vastuutaho	Aikataulu
Ympäristö- ja ilmastovaikutusten huomiointi kaavoituksessa	Tekninen toimi ja kaavoitus	Jatkuva
Kuntametsien kestävä ja monitavoitteinen käyttö	Tekninen toimi ja kaavoitus	Jatkuva
Kuntametsien tilan seuranta	Tekninen toimi ja hallinto	Jatkuva
Arvokkaiden luontokohteiden tunnistaminen ja huomioiminen	Tekninen toimi ja ympäristötoimi	Jatkuva
Uusien luonnonsuojeluun sopivien alueiden kartoittaminen kunnan alueella	Ympäristötoimi ja tekninen toimi	Jatkuva
Taajaman tiivistäminen hyödyntämällä esim. tyhjät tontit	Tekninen toimi ja hallinto	Jatkuva
Taajamavihreän ja niittyjen kehittäminen	Tekninen toimi ja hallinto	Jatkuva
Luontotietoisuuden lisääminen	Sivistystoimi ja ympäristötoimi	Jatkuva
Ennallistamishankkeiden tukeminen ja mahdollistaminen	Tekninen toimi ja hallinto	Jatkuva
Vieraslajien aktiivinen torjunta	Ympäristötoimi	2026
Luonnon hyödyntäminen opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa	Sivistystoimi	2025
Vesiensuojelun tehostaminen	Ympäristötoimi	Jatkuva
Vesistöjen tilan seuranta järvien seurantaohjelman avulla	Ympäristötoimi	Jatkuva
Metsänomistajien kannustaminen kestävään metsänhoitoon	Ympäristötoimi	Jatkuva

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Ilmasto on jo muuttunut ja tulee muuttumaan, vaikka hillintätoimissa onnistuttaisiin. Tämän vuoksi on tärkeää suunnitella ja toteuttaa varautumisen ja sopeutumisen toimia.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta merkittävimiksi ilmastoilmiöiksi Päijät-Hämeessä on tunnistettu yleinen lämpeneminen ja erityisesti lämpenevät talvet, lisääntynyt sadanta, helleaallot sekä myrskytuulet.

Kunnissa on tärkeää tunnistaa ilmastonmuutokseen liittyvät merkittävimmät riskit eri sektoreilla sekä toteuttaa näihin liittyviä varautumisen ja sopeutumisen toimia. Tavoitteena on aktiivisesti vähentää muutoksen aiheuttamia riskejä ja haavoittuvuuksia, joista monet kohdistuvat terveyteen ja hyvinvointiin.

Väestön ikääntyessä esim. hellejaksojen ja vaihtelevien lämpötilojen aiheuttaman liukkauden aiheuttamat riskit kasvavat.

Teematason arviointi

ILMASTONMUUTOKSEEN SOPEUTUMINEN

Kustannukset

- Kasvatavat kustannukset kävely- ja pyöräteiden kunnossapidosta, kelirikkokorjaukset
- Investoinnit taajama-alueiden viherratkaisuihin
- Entistä tehokkaampi hulevesien hallinta: ylläpito ja investoinnit
- Vesistöjen ja kosteikkojen kunnostamis- ja ennallistamistoimet
- Kiinteistöjen suojaaminen ylikuumenemiselta (jäähdytyksen asentaminen, passiiviset aurinkosuojaratkaisut)
- Ulkopuolisen asiantuntijan selvitykset (tulvariskit, vesiensuojelu, pohjaveden suojelusuunnitelma jne.)

Hyödyt

- Väylien kunnossapidolla saavutetaan terveys- ja turvallisuushyötyjä (aktiivisempi liikkuminen, vähemmän onnettomuuksia)
- Sopeutumisen toimet ovat myös ennakoivia: ennakoivalla toimintatavalla pystytään tehokkaammin välttämään ilmastonmuutoksen aiheuttamia menetyksiä ja hyödyntämään mahdollisuuksia. Jos ilmastonmuutoksen vaikutuksiin sopeudutaan ennakoivasti, kertyy vuoteen 2070 mennessä kansallisesti noin 5-8 miljardia euroa vähemmän tappioita kuin jos sopeutuminen on reaktiivista
- Sopeutumisen toimista iso osa toteutettavissa maakunnallisena yhteistyönä ja -hankkeina, jolloin mahdollista toteuttaa kustannustehokkaasti
- Ilmastonkestävä uudisrakentaminen ei automaattisesti ole tavanomaista rakentamista kalliimpaa

Luonnon ja maankäytön toimenpiteet

Nimi	Vastuutaho	Aikataulu
Ilmastonmuutoksen sopeutumistyön arviointi ja kehittäminen	Ympäristötoimi	Jatkuva
Tilojen jäähdytys osana helleaaltoihin varautumista	Tekninen toimi	Jatkuva
Kuntalaisten hyvinvoinnista huolehtiminen ääritilanteissa	Hallinto ja hyvinvointipalvelut	Jatkuva
Ilmastomuutoksen huomioiminen rakentamisessa	Tekninen toimi ja rakennusvalvonta	Jatkuva
Puiden ja viherpeitteen lisääminen taajama-alueilla	Tekninen toimi	Jatkuva
Metsien myrskytuhojen ennaltaehkäisy	Tekninen toimi	Jatkuva
Hulevesien hallinta ja hulevesitulvariskien arviointi	Tekninen toimi ja Padasjoen vedet Oy	Jatkuva
Pohjaveden suojelusuunnitelman päivitys ja ylläpito	Ympäristötoimi	Jatkuva
Katu- ja tievaurioiden ennaltaehkäisy	Tekninen toimi	Jatkuva
Valmiusharjoitukset ja varautumisen tason ylläpito	Hallinto ja tekninen toimi	Jatkuva

Viestintä ja ympäristökasvatus

Viestintä on keskeinen osa ilmastotyötä. Kunnan viestintä omista ilmastotoimista kannustaa muut toimijat mukaan työhön sekä lisää ymmärrystä asioiden merkityksestä.

Ilmasto- ja kestävyysasioista viestintää toteutetaan usein rajallisilla resursseilla, joten kunnassa on hyvä sopia viestinnän vastuut, keskeisimmät kohderyhmät sekä pääasialliset viestintäkanavat. Yhteinen viestintä muiden kuntien ja toimijoiden kanssa sekä osallistuminen vuosittaisiin tapahtumiin lisää vaikuttavuutta.

Yksi viestinnän tavoitteista on lisätä vuoropuhelua asukkaiden sekä muiden toimijoiden kanssa. Etenkin nuorten ääniä on toivottu kuuluviin ilmastotoimia suunniteltaessa ja toteutettaessa.

Teematason arviointi

VIESTINTÄ JA YMPÄRISTÖKASVATUS

Kustannukset

- Viestinnän ja ympäristökasvatuksen teemat vaativat ensisijaisesti asiantuntijaresurssia eli osaamista ja aikaa toimenpiteiden edistämiseksi
 - Ilmastonmuutososaamisen ja ilmastoviestinnän osaamisen kehittäminen
 - Ajalliset resurssit toimenpiteiden toteuttamiseksi nykyiseltä henkilöstöltä / määräaikaiset projektityöntekijät tai harjoittelijat / vakituinen palkattava henkilö
 - Asiantuntijapalveluiden hankinta ulkoisilta palveluntarjoajilta
- Vuosittaiset kustannukset koulujen ja päiväkotien liittymisestä Vihreä lippu-ympäristöohjelmaan

Hyödyt

- Johdonmukainen ja avoin ilmastoviestintä parantaa tiedonkulkua oman organisaation sisällä ja mahdollistaa ilmastotyön kytkemisen osaksi jokapäiväistä toimintaa synergiat huomioiden
- Onnistunut viestintä ja sen riittävät resurssit mahdollistavat oman organisaation sekä alueen muiden toimijoiden sitouttamisen ilmasto- ja vastuullisuustyöhön
- Suunnitelmallisella ja pitkäjänteisellä ympäristökasvatuksella kauaskantoisia positiivisia seurauksia - palvelee koko yhteiskuntaa
- Vahvistaa kunnan vastuullisuusimagoa
- Vahvistaa yhteisöllisyyttä ja paikallista yhteistyötä

Luonnon ja maankäytön toimenpiteet

Nimi	Vastuutaho	Aikataulu
Ilmasto- ja opetusmetsän perustaminen Padasjoelle	Ympäristötoimi ja tekninen toimi	2025 – 2026
Ilmastotyön näkyvyys ja viestinnän vastuiden jako	Ympäristötoimi	2025 – 2026
Ilmastotyöhön osallistaminen	Ympäristötoimi	Jatkuva
Suunnitelmallinen ilmastoviestintä vuosikellon ja teemaviikkojen avulla	Ympäristötoimi ja viestintä	2025
Monipuolinen kestävän kehityksen viestintä	Ympäristötoimi	2025, jatkuva
Ympäristökasvatusohjelman valmistelu ja käyttöönotto	Sivistystoimi	2026
Koulujen ja päiväkotien liittäminen ympäristöohjelmiin	Sivistystoimi	2025
Ympäristöviikkojen viettäminen kouluissa	Ympäristötoimi ja sivistystoimi	2025
Kaavoituskatsauksen hyödyntäminen ilmastoviestinnässä	Rakennusvalvonta ja kaavoitus	2026
Ympäristöaiheiset tilaisuudet ja näyttelyt	Ympäristötoimi ja kirjasto	2026
Ilmasto- ja kestävyysviestintään panostaminen sisäisessä viestinnässä	Viestintä ja ympäristötoimi	Jatkuva
Ilmastokumppanuuden edistäminen	Elinvoimapaalvelut	Jatkuva
Ilmastokokouksen järjestäminen säännöllisesti	Ympäristötoimi	Jatkuva
Aktiivinen osallistuminen Salpausselkä Geoparkin kestävän kehityksen toimintaan	Ympäristötoimi ja sivistystoimi	Jatkuva

Seuranta

Padasjoen ilmastosuunnitelma

Ilmastosuunnitelman päivitys, toteutus ja seuranta

Kunnan laajennettu johtoryhmä päivittää ja seuraa ilmastosuunnitelman toteutumista vähintään kaksi kertaa vuodessa. Toimenpiteitä toteuttavat kaikki toimialat.

Ilmastosuunnitelman toimenpiteiden etenemisen seurantaan ja päivittämiseen käytetään tätä asiakirjaa. Etenemisen seurannassa ilmastosuunnitelman toimenpiteet merkitään seuraavilla värikoodeilla, etenemistilanteen mukaan:

Punainen = ei vielä aloitettu, jäljessä

Keltainen = suunnitteilla

Sininen = toteutuksessa

Vihreä = valmis

Padasjoen ilmastoindikaattorit

Energia

1. Energian loppukäyttö kunnan alueella

236 GWh (2022)

Lähde: Syke, Ilmastoindikaattorit

2. Aurinkosähkön pientuotanto kunnan alueella (alle 1MWp)

0,3 GWh (2021)

Lähde: Syke, Ilmastoindikaattorit

Liikenne

3. Kunnassa liikennekäytössä olevat henkilöautot

1 658 kpl (30.9.2024)

4. Kuntaan rekisteröityjen sähkö-, hybridi- ja kaasuautojen lkm

25 sähköautoa
58 hybridautoa
0 kaasuautoa
(30.9.2024)

Lähde: Traficom, Liikennekäytössä olevat henkilöautot alueittain

Kuluttavat

5. Kotitaloudet, joissa vähintään yksi auto

79 % kotitalouksista
(Padasjoki, Sysmä, Hartola, 2021)

6. Kestävien kulkumuotojen osuus liikkumisesta:

jalankulku 17 %
pyöräliikenne 5 %
joukkoliikenne 1 %
(Padasjoki, Sysmä, Hartola, 2021)

Lähde: Henkilöliikennetutkimus, Päijät-Häme

Ruoka

6. Kasvisruuan kulutus ruokapalveluissa

Viestintä

7. Viestintätoimet, esimerkiksi julkaistut kestävyysaiheiset uutiset vuoden aikana
8. Vietetyt kampanjaviikot